

Բասիլայել Պատկանյան

Հայ և հայություն

Ո՞վ է հայը. մի՞թե նա է, որ խոսում է հայ լեզվով,
Եվ կամ՝ որի մականունը հանգում է յան մասնիկով,
Որ ուտում է ամենայն օր ճաշին տոլմա ու փրլավ,
Կամ՝ պարծանոք միշտ հագնում է հայի գրդակ ու հալավ:

Ո՞վ է հայը. մի՞թե նա է, որ գրնում է Հայի ժամ,
Ու տարենը հաղորդվում է խիստ սակավից՝ չորս անգամ,
Որ կյանքումը պաս չի կերել, ծոմ էլ պահում է նույնպես,
Հորանջելիս խաչ է կրնքում՝ բաց բերանն ու երես:

Ո՞վ է հայը. մի՞թե նա է, որ տեսնելիս տերտերին

«Օրհնյա ի տեր» պատրաստ ունի ամեն բոպե իր բերնին,
Որի համար մեծ ամոթ է, նաև մեղք է մահացու,
Թե Զատիկի թաթախմանը չուտե թերխաշ կարմիր ձու:

Չէ՛, սիրելի՛ս, ազգությունը չէ արտաքին արարմունք,
Հայ ծընելըդ անգամ չի տալ քեզ հայության իրավունք,

Ով է կամ յան մականունիդ վերջի վանկի մասնիկը,
Կարմիր ձվով կամ թե անձու կատարում ես գատիկը:

Քալլա-փաշա կամ թե բորշ է ամեն օրվա կերածը,
Մեռտուկ, պայլտո կամ թե չուխա է վրրայի հագածը
Ողջը մին է. ծեսով չես տալ ազգիդ վրնաս կամ օգուտ,

Տեղը մընա ազգությունը, այդ նաև վարձ չէ՛ հոգուդ:

Թե դու հայ ես՝ հայությունդ պիտի հարգես անպատճառ,
Հայաստանը պիտի լինի հուսո աստղը քեզ համար.
Օտարինը դու մի՛ ատիլ, մի՛ էլ սիրիլ կուրորեն,
Բայց քու Հայի օգուտները միշտ վե՛ր դասն ամենն:

Արվեստ, ուսում, շրքեղարվեստ տարածե՛ հայ ազգի մեջ,
Բայց բրոնությանը միշտ հեռացուր նորա մեջեն կրոնի վեճ.
Քեզ ի՞նչ շահ է, թե դու կասես՝ հոգին բըխել է Հորից,
Կամ թե Որդին հոգվով սրբով անսերմ ծընունդ է Մորից...

Թո՛ղ, սիրելի՛, այդ խընդիրքը, աչքըդ դարձո՛ւր դեպ հարավ,

Բյուր–բյուր հոգիք դու կըտեսնես կորած դորա պատճառավ,
Բայց մինչ այսօր այդ խընդիրքը մընացել է անվըճիտ,
Թույլ խելքո՞վրդ աշխատում ես քակել անքակ այդ կընճիտ:

Միրե՛ ազգըդ ո՛չ լոկ խոսքով, սիրե՛ ինչպես քու անձը,
Նորա օգտին, թե պետք լինի, գոհե՛ բոլոր քու գանձը.

Մի՛ խընայիլ կյանքըդ անգամ, արյունըդ բեր նորան գոհ
Ո՛չ այն հուսով, որ քու ազգը իսկույն լինի քեզնից գոհ:

Իստակ սերը չի՛ պահանջում ամենևին տրրիտուր,
Թե տվածը հետ առնվի՝ դորան կասեն առուտուր.
Բայց վա՛յ նոցա, որք անըզգա են յուր ազգի վիճակին,

Հագար անեծք նոցա վերա, երնեկ շան պես սատակին:

Թե դու հայ ես՝ գիտես արդյոք՝ ո՛վ էր ազգիդ նախահայր,
Ո՞րտեղ, որ կողմ նա ընտրել էր ազգի համար Հայ աշխարհ:
Քանի՞ տարի անկախ մընաց Հայը օտար ազգերից,
Ի՞նչ էր պատճառ, որ նա ընկավ իր առաջվա փառքերից:

Ո՞ր ցրվեցավ քու խեղճ հայը, ունի՞ այժմ օգնական,
Կա՞ մի հրնար, միջոց կամ հույս նորա կրկին նորոգման.
Դե կա հրնար՝ դու պատրա՞ստ ես անձրդ ազգիդ գոհ անել,
Խիստ կըտրտանք, սաստիկ տանջանք, սով ու ծարավ միշտ տանել:

Դու պատրա՞ստ ես թողնել կայքրդ, ծընողք, եղբարք սիրական,

Սիրելվույդ տեղ կըրծքիդ սեղմել միշտ մահառիթ հըրացան.
Դու պատրա՞ստ ես անվախ երթալ թշնամիի սուրի դեմ,
Սարսափելի մահըդ տեսնել դու կարո՞ղ ես ծաղրադեմ:

Այդ ժամանակ քեզ հայ կասեմ, ես քեզ սիրով կը գրկեմ,
Թե ջուր ընկնիս՝ ջրի՛ց, թե՛ հուր, ես քեզ հուրից կըփրկեմ,

Բայց թե փորըդ տուլմաներից կամ փըլավից տըռաքի,
Հավատացի՛ր, ուտելովդ օգուտ չես բերիլ ազգի: